

ὕστεραι· ταῦτα δὲ εἰσὶ τὰ γεννητὰ καὶ φυτικὰ ὅλως, ἐν οἷς
ἡ δύναμις προτέρα ἔστι τῷ χρόνῳ τῆς ἐνέργειας· τὰ δὲ εἰσαὶν οὐδέποτε
ἐνέργεια, ἀλλὰ δύναμις μόνον, ὡς ἔχει ἡ ἐπ' ἀπειρον διαίρεσις τοῦ συνε-
χοῦς καὶ ἐπ' ἀπειρον αὐξήσις τοῦ ἀριθμοῦ, μᾶλλον δὲ ὡς ἔχει ἡ ὑλη
καθ' αὐτὴν, τοις οὐκ ἔστιν ἐνέργεια, ἀλλὰ δύναμις μόνον. Ἐπειδὴ γάρ ἡ
μὲν δύναμις ἐκ τοῦ μέρους τῆς ὑλῆς λαμβάνεται, ἡ δὲ ἐνέργεια ἐκ τοῦ
εἶδους, ἡ μὲν εἶδος μόνον ἔστιν ἐξηγούμενον πάντῃ τῇς ὑλῆς καὶ ἐνέργεια
μόνον, τοῦτο ἔστιν οὐκ ἔχον δύναμιν προηγουμένην τῇς ἐνέργειας· ὁ δὲ
ὑλη μόνον ἔστιν ἐπειργμένη πάντας εἶδους, τοῦτο δύναμις μόνον ἔστιν
ἐνέργειας ἀνευ· ἡ δὲ σύνθετην ἔστιν ἡ ὑλη καὶ εἶδους, τοῦτο ἐνέργειαν
ἔχει μετὰ δυνάμεως, καὶ ἐπεὶ προτέρα ἔστι τῷ λόγῳ τοῦ ὑποκειμένου ἡ
ὑλη ἐν τῷ συγθέτῳ, καὶ ἡ δύναμις προτέρα ἔστι τῇς ἐνέργειας ἐν τῷ τῷ
δύναμιν ἔχοντι, εἰ καὶ ἀπλῶς προτέρα ἔστιν ἡ ἐνέργεια τῇς δυνάμεως.

¹⁰ Ἰστέον γάρ ὅτι ἡ ἐνέργεια καὶ ἡ δύναμις παραβάλλεσθαι δύνανται ἡ
καθόσον εἰσὶν ἐν ἑτέρῳ καὶ ἑτέρῳ ὑποκειμένῳ, ἡ καθόσον εἰσὶν ἐν τῷ
αὐτῷ· καὶ πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ ἡ καθ' αὐτὸς καὶ φύσει, ἡ κατὰ τὸν χρόνον.
Τῷ μὲν οὖν προτέρῳ τρόπῳ ἡ ἐνέργεια ἔστι προτέρα τῇς δυνάμεως, εἰ
γε καὶ τὸ ποιοῦν ἔστι πρότερον τοῦ ποιούμενου, καὶ τὸ τελειωτικὸν τοῦ
τελειουμένου, ἡ δὲ ἐν τοις δύναμις τελειοῦται καὶ πρόεισιν εἰς ἐνέργειαν
διὰ τοις ἄλλου | ἐνέργειᾳ σητος, οἷον τὸ δυνάμεις θερμὸν διὰ τοῦ ἐνέργειᾳ f. 204
θερμοῦ. Τῷ δὲ δευτέρῳ τρόπῳ γίγουν καθὸ θεωροῦνται ἐν τῷ αὐτῷ
πράγματι, τῷ μὲν χρόνῳ ἔστι προτέρα ἡ δύναμις τῇς ἐνέργειας· δυνάμεις
γάρ ὃν τι πρότερον, εἴτα γίνεται ἐνέργειᾳ, οἷον ἐνέργειᾳ φιλοσοφεῖ ὁ
δυνάμεις πρότερον φιλόσοφος ὅν, καὶ ἐνέργειᾳ προάγει δμοῖον ἐαυτῷ ὁ
δυνάμεις πρότερον τοιοῦτος ὅν καὶ τῇν τοῦ προάγειν δύναμιν ἔχων· ἀλλὰ
τῷ φύσει προτέρα ἔστιν ἡ ἐνέργεια τῇς δυνάμεως, ὥσπερ καὶ τὸ εἶδος
τῇς ὑλῆς.

Remarques.

Σημειώσεις.

Καὶ ταῦτα μὲν ὅσον πρὸς τὴν τάξιν τοῦ κειμένου. Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ
ταύτῃ ἀναγνώσει δεῖ σημειοῦσθαι καὶ ἀπορεῖν ἔνια, ὅν τὰ ἀναγκαῖότερα
μετρίως ἔκθησομαι.

Καὶ δεῖ πρῶτον εἰδέναι, διὰ τὸ μετὰ λόγου ἡ λογικὴ δύναμις τετραχῶς
ἔστιν· πρῶτον μὲν ὡς ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἐκείνων περὶ ὅν δυνατὸν λόγον
διεῖναι, ἡ μέτρον ἕρητόν, ὃν τρόπον τῶν γραμμῶν τὰς μὲν λέγομεν ἀλόγους, ³⁵
τὰς δὲ λόγον ἔχούσας· δεύτερον, δύναμις λέγεται λογικὴ ἀπὸ τοῦ λόγου
εἰτουν ἀπὸ τῆς ψυχῆς, ἢτις οὐκ ἔστιν ἡ αὐτὴ κατ' οὐσίαν τῷ οὗ ἔστιν,

καὶ τούτον τὸν τρόπον γίγνεται οὐρανίοις σώμασιν ἀπὸ τῆς φυχῆς τῆς νοήσεως· τρίτον, γίγνεται οὐρανίοις λέγεται ἐν τοῖς ἀγγέλοις· τέταρτον, ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ κατὰ τούτον τὸν τρόπον ἐνταῦθα λαμβάνεται· ἐν γὰρ τοῖς ἀγγέλοις γίγνεται οὐρανίοις ἐστήρικται πρὸς τὸ ἀγαθὸν μόνον· νῦν δὲ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἔπειν οὐρανίοις καὶ πρὸς τὸ ἀγαθὸν καὶ πρὸς τὸν αὐτὸν ἀδιαφόρως, εἰ καὶ μᾶλλον πρὸς τὸν αὐτὸν.

Δεύτερον, ξητεῖται εἰ γίγνεται οὐρανίοις, γίγνεται οὐρανίοις ἀντικείμενον, καὶ φέρεται ἐν τῷ γράμματι, διὸ οὐ οὐρανίοις, ἀλλὰ τούτουν τίνη γίγνεται τοῦ πυρὸς σφίγγει μὲν τὸν πηλόν, διαλύει δὲ τὸν κηρόν, γίγνεται πάγον· γίγνεται δέ τοῦ πυρὸς πρὸς ἀντικείμενα πέφυκεν, ἐπειδὴ τὸ σφίγγειν καὶ διαλύειν εἰσὶν ἀντικείμενα. Άλλ' γίγνεται τοῦ πυρὸς ἐστιν ἐνεργητική, καὶ ἀλογος. Η δύναμις δέρα γίγνεται καὶ ἀλογος πέφυκε πρὸς τὰ ἀντικείμενα.

16 Δεῖ τούτην λέγειν πρὸς τοῦτο, διὸ γίγνεται τοῦ πυρὸς δύναμις κατὰ δύο τρόπους δύναται· θεωρεῖσθαι· | γίγνεται ἑαυτήν, καὶ οὕτως οὐ πέφυκε πρὸς τὰ ἀντικείμενα· γίγνεται τῇ πρὸς τὴν ὄλην παραθίσει, καὶ οὕτω πέφυκε πρὸς τῷ ἀντικείμενῳ.

17 Επειδὴ τοῦτο εἰ γίγνεται δύναμις, οἷον τοῦ ἀνθρώπου, πέφυκε πρὸς τὰ ἀντικείμενα, καὶ δύσκειεν δινεῖται μή, διέται, ως ἐν τοῖς Ἡθικοῖς λέγεται, τοῦ ἀγαθοῦ πάντα ἐφίεται, καὶ γίγνεται διὰ τῆς ὀρέξεως, καὶ οὕτως γίγνεται λογική τοῦ ἀνθρώπου οὐ πέφυκεν εἰ μή, πρὸς τὸ ἀγαθόν, ἐπειδὴ τοῦ ἀγαθοῦ πάντα ἐφίεται. Οὐκ δέρα γίγνεται μετὰ λέγον δύναμις ἔχει πρὸς τὰ ἀντικείμενα.

25 Επειδὴ πρὸς τὸ αὐτὸν ἐν τοῖς Τοπικοῖς λέγεται, διὸ γίγνεται πρὸς τὸν αὐτὸν οὐκ ἔστι δύναμις γίγνεται. Αρχή δύναμις οὐκ ἔχει πρὸς τὸν αὐτὸν, ἀλλὰ πᾶσα πρὸς τὸ ἀγαθὸν μόνον ἔχει· διὸ δύναμις λογική δύναται τὰ ἀντικείμενα.

Αλλὰ δεῖ λέγειν πρὸς τοῦτο, διὸ πᾶσα λογική δύναμις πρώτως μὲν 30 καὶ καθ' αὑτὴν πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἔχει, ως τὰ ἐπιγειρτίματα ἐδείκνυται· ἀλλὰ δύναται ἔχειν καὶ πρὸς τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν στέργειαν τοῦ ἀγαθοῦ, γίγνεται πρὸς τὸν αὐτὸν ἔχει· ὑπὸ τῇ φαντασίᾳ τοῦ ἀγαθοῦ, ὥστε καὶ οὕτω πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἔχειν.

26 Επειδὴ σημειῶσθαι, ως προείρηται, διὸ κατὰ μὲν τὴν ἀκολουθίαν καὶ τὴν ακτιγορίαν πρότερόν ἐστι τὸ δυνατόν τοῦ ἀναγκαῖον ως κοινότερον, διέται ἀκολουθεῖ μὲν οὕτως· ἀναγκαῖόν ἐστιν, οὐκοῦν δυνατόν· ἀλλ' οὐκ ἀκολουθεῖ· δυνατόν ἐστιν, οὐκοῦν ἀναγκαῖον. Κατὰ δὲ τὸ ἀξιωματικόν καὶ τὴν τάξιν τῆς φύσεως πρότερόν ἐστι τὸ ἀναγκαῖον τοῦ δυνατοῦ.

Σητεῖται εἰ γίγνεται προηγεῖται τῇ δυνάμει, καὶ δοκεῖ ναί, διότι 40 ἐν τῷ ἐννέατῳ τῶν Μετὰ τὸ φυσικὸν λέγεται, διὸ τὸ τέλειον προηγεῖται

τοῦ ἀτελοῦς· ἀλλ' ἡ ἐνέργεια ἔστι τοῦ τέλειον, καὶ ἡ δύναμις ἀτελές τοῦ· ἡ ἐνέργεια ἄρχη προηγεῖται τῆς δυνάμεως.

Ἄλλα τούναντίσιν φησίν Ἀβερόγις ἐν ἑννοήσι τῶν Μετὰ τὰ φυσικά, διὰ τοῦτο ποιῶν τοῦ, ἡ εἰχείς δύναμιν προτέρου πρὸς τὸ ποιεῖν αὐτό, ἡ σὺν εἶχεν· εἰ μὲν οὖν τὸ πρώτον, ἔχω τὸ προτέρου μενον, ὅτι προτέρα ἡ δύναμις τῆς ἐνέργειας· εἰ δὲ μὴ εἰχείς δύναμιν, ποιεῖ τὸ ἀδύνατον ἔχοντα. Ἀλλὰ τοῦτο ἀτοπον. Ἅρχη ἀνάγκη συγχωρεῖν, ὅτι τῇ δύναμις προτέρα τῆς ἐνέργειας. | Δεῖ δὲ εἰδέναι, φέρετε πρότερον εἰρηται, ὅτι τῇ ἐνέργειᾳ καὶ τῇ f. 205* δύναμις διχῶς δύναται πιστεῖται· τῇ, ἐν τῷ αὐτῷ ὑποκειμένῳ, καὶ οὗτως τῇ δύναμις προτείται· τῇ, ἐνέργειας· ἔστι μέντοι γε τοῦτο ἀληθῆς 10 ἐπὶ τῶν ἐν γενέσει καὶ κυρρᾷ πραγμάτων τῇ, ἐν διαφόροις ὑποκειμένοις, καὶ τότε τῇ ἐνέργειᾳ προτείται τῇ δυνάμεως. Καὶ ἐντεῦθεν λύσονται τὰ εἰς τούναντίσιν ἐπιχειρήματα πάντα.

Leçon XIV.

Cinquième partie.

15

ΤΜΗΜΑ ΠΕΜΠΤΟΝ. ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΑΙΙΕΚΑΤΗ.

Πότερον δὲ ἐναντία ἔστιν.

Διορθόμενος ὁ Φιλόσοφος περὶ τῆς ἀντίθεσεως τῶν ἀποφάνσεων εἰδικῶς, νῦν διορθίζεται περὶ τῆς ἀντίθεσεως αὐτῶν γενικώτερον. Πρότερον μὲν γὰρ ἔλεγε πῶς γίνεται τῇ ἀντίθεσις ἐν ταῖς καθίσλαι, καὶ πῶς ἐν ταῖς ἀδιορθίστοις καὶ ταῖς μερικαῖς, καὶ πῶς αὕθιτις ἐν ταῖς ὥρασμέναις, καὶ πῶς ἐν ταῖς ἀστρίστοις. Νῦν λέγει πῶς γίνεται τῇ ἀντίθεσις ἐν πάσαις δρμοῖς, τοιτέσταιν ἐν παντὶ γένει τῶν ἀποφάνσεων, καὶ διέτι τοῦτο τὸ ζήτημα διέγειται πάντων τῶν γενῶν τῶν ἀποφάνσεων, ἐν τῷ τέλει τῆς παρούσις πραγμάτειας τίθησιν αὐτὸν μετὰ τὸ πάντα διαλαβεῖν τὰ περὶ τῶν ἀποφάνσεων πρέποντα. Προχωρεῖ δὲ ἀπορητικῶς, καὶ ξηρεῖ τῇ τεθεῖσῃ καταφάσει ποτέρης ἀντίκειται, τῇ τοῦ ἐναντίου κατάφασις, τῇ τοῦ αὐτοῦ ἀπόφασις· λέγω δὲ κατάφασιν τοῦ ἐναντίου τὴν ἔχουσαν κατηγορούμενον τῇ δύναμιν ἐναντίον, προφερομένην δὲ καταφατικῶς· ἀπόφασιν δὲ τοῦ αὐτοῦ τὴν ἔχουσαν μὲν τὸ αὐτὸν ὑποκείμενον καὶ κατηγορούμενον, προφερομένην δὲ ἀντικειμένως τῇγοντι ἀποφατικῶς· καὶ ἀποφαίνεται, ὅτι ἀντίκειται μᾶλλον τῇ τοῦ αὐτοῦ ἀπόφασις τῇ τοῦ ἐναντίου κατάφασις.

Ἴστεον δὲ ὅτι Ἄριστος, οὐκ οἴδα δὲ εἰ πρώτος, τῇ παρ' ἐπέρεου τὸ δέος τοῦτο διειδεῖται, ὑπώπτευσε μὴ εἶναι γνήσιον Ἀριστοτέλους τὸ παρὸν τοῦτο πάμπτον, ἀλλὰ προστεθεῖσθαι ὑπό τινων ὕστερον, διέτι, τοις φησί, φαίνεται ὁ Φιλόσοφος πανταχοῦ τῶν ἔχοντος συγγραμμάτων τὸναντία

τοῖς ἐνταῦθα λεγομένοις ὑπειληφώς, ηγνήσιον μὲν εἶναι αὐτοῦ, γυμνασίας
δὲ μόνης εἶνεκα συντεθεῖσθαι. Καὶ οἱ μετὰ τὸν Ἀριψώνιον πάντες ἡγεμόνη
χρητάμενοι τῷ ἀνδρὶ, θρασύτερον ἀπεφίναντο τὸν Φιλόσοφον οὐκ ἀληθῶς
f. 206 ἀλλὰ | σοφιστικῶς, γυμνασίου χάριν, ἀποδεῦναι τῇ ἀποφάσει τὸ κράτος
· τῇς ἀντιθέσεως, ἀφελόμενον αὐτὸν τῇς τοῦ ἐναντίου καταφάσεως· διεν
καὶ ὡς ψευδῆ καὶ σοφιστικὰ ἔξηγοῦνται, οὐ τοιαῦτα ὄντα. Ἀλλ' αὐτοὶ
διαστρέψοντες καὶ πρὸ τὴν διεστραχμένην περὶ αὐτῶν ὑπόβλεψιν αὐτὰ
ρίας ἀπέμενοι, εἴτα καὶ | ταῖς ταύταιν ὅτιθεν ἐπινοοῦσιν, ἐν οἷς ἐστι καὶ δι
τῶν φιλοσόφων ὑπαντος Ψελλός, σφιδρότερον καὶ θρασύτερον τῶν ἀλλων
10 αὐτὸς κατά τε τῇς ἀληθείας καὶ τοῦ Φιλόσοφου νεκνιευόμενος. Ἀλλ' ἐγώ
φημι καὶ τὸν Ἀριψώνιον καὶ τοὺς μετ' αὐτὸν πάντας συμπεπλανῆσθαι·
ὑποπτεύοντας· γάρ τὰ μηδεμιᾶς ὑπονοίας ἀξια, καὶ τὰ ἀδεῖα δεῖξαν, οὐδὲ
πανταχοῦ τἀναγνῶν διεξάζει ὁ Φιλόσοφος τοῖς ἐνταῦθα διεργούμενοις,
μᾶλλον μὲν οὖν ἀπανταχοῦ τὰ αὐτά, καὶ οὐδαμοῦ τἀναγνῶντα· ἵνα γάρ
15 τὸ ἀλλα παρὼν, τὶς οὖν ὡς ἐν τῇ ἀρχῇ τῇς Φυσικῇς ἀκροάσεως
λέγει· Συμβάσεται· γάρ ταῦτα εἶναι ἀγαθῷ καὶ κακῷ, καὶ μὴ
ἀγαθῷ καὶ ἀγαθῷ", ἀπὸ τῇς τοῦ ἐναντίου καταφάσεως ὡς ἐπὶ μεῖναι
καὶ ισχυροτέρων ἀντιθέσειν τὴν τῇς ἀποφάσεως προσώπων· τὸ δὲ αὐτὸν καὶ ἐν
κατηγορίαις τὰ εἰδη, τῇς ἀντιθέσεως ἐκτιθέμενος, ἀρχεται· μὲν ἀπὸ τῇς
20 τῶν πρὸς τὰ ἀντιθέσεως ὡς σαθροτέρων καὶ πολλήτιν ἔχούσης τὴν κοινωνίαν·
εὐτάκτως δὲ προσώπων, ὡς ἐπὶ μεγίστῃ τὴν τῇς ἀντιφάσεως ἰσταται. Οὔτεται
δὲ ὁ Ἀριψώνιος καὶ τὰ περὶ τῇς αἰσθήσεως καὶ τοῦ αἰσθητοῦ καὶ τῇς
ἐπιστήμης καὶ τοῦ ἐπιστητοῦ εἰργμένα ἐν ταῖς Κατηγορίαις τῷ Φιλο-
σόφῳ σοφιστικῶς λέγεσθαι· καὶ ἀπὸ ἐναντίαις οἷς ἐν τῇ φυσικῇ λέγει
25 περὶ τῶν πρὸς τὰ· Ἐμοὶ δὲ καὶ ὑπὲρ τῇς ἀληθείας πρὸς ἀρχαῖν ανδρα
τὸν Ἀριψώνιον ἀξια τοῖς ὑπὲρ Ἀριστοτέλους ἀπολογεῖσθαι· προσαρισμένοις
λέγειν σφόδρα δικεῖ φορτικόν· ἀρκεῖ λέγειν δημως, δτι μὴ, μόνον ἐν τούτοις,
ἀλλὰ καὶ ἐν πολλοῖς ἀλλοῖς πόρρω φέρεται τῇς Ἀριστοτελεκής διανοίας,
καὶ ἐν πολλοῖς αὐτοῦ καταβύεισθαι. Λέγει· δὲ σημεῖον ποιεῖσθαι καὶ τὸν
30 Πορφύριον παρατησάμενον τὴν ἔξιγγον τοῦτο τοῦ τμήματος· θευμαστὸν
δὲ οὐδὲν εἰ παρτίσατο ὡς σαφές· τῷντας γάρ σαφές ἐστι καὶ μαρτι
ἐπιστασίας διέσμενον. Ἀλλ' οὐδὲ ἀπιστον εἰ ἔξιγγον μέν, οὐ περιεσώθη
f. 206 · δτι γέ ἔξιγγον. | Ἀλλ' οὐδὲ Ἀριστοτέλους ἀξια γυμνασίας χάριν συμ-
περάνναντα τὸ ψεῦδος μήτε τὴν ἀληθείαν ἀντεπαγγεῖν, μήτε τούτο γοῦν
35 εἰπεῖν, δτι γυμνασίας χάριν ταῦτα λέγει, καὶ ταῦτα τεχνολογοῦντα καὶ
ἐπιστήμην ἐντιθέντα τοῖς ἐπιέναι ταῦτα καὶ μεταχειρίζειν μέλλουσιν.
Πρὸς μὲν οὖν Ἀριψώνιον ἀρκεῖ τοσαῦτα καὶ τοὺς ἐπομένους αὐτῷ· ἐγὼ
δὲ πρὸς τὴν ἔξιγγον καὶ τούτου τοῦ τμήματος ὡς ἀληθῶς τε ὄντος

Άριστοτελεῖκος καὶ τὰληθῆ συμπεραίνοντος καὶ ἀπερ ἀδύνατον ἄλλως
ἴχειν βαδίσειμα. Εἰ δέ τι καὶ ὑπεστιγόμενως ἀμφιβολίας ἢ ἀπο-
ρίας, μετά τὴν ἐξήγησιν τοῦτο ἐκθήσομαι, ἐξ οὗ καὶ ἔτι πρότερον τῇ,
ἴνηγγίσεως ἢ τοῦ Φιλοσόφου διάνοια καὶ ἡ ἀληθεία μᾶλλον φανερωθήσεται,
ὅστε παύσασθαι λοιπὸν πάντας Ἀμφιβολίαν καὶ τοῖς ὁμοίοις ἐν τούτῳ τῷ
μέρει προσέχειν.

Τίθησι τοῖνυν ὁ Φιλόσοφος, πρώτον, τὴν ἀπορίαν γὰν σκοπεῖ· δεύτε-
ρον, διαρίζεται τὴν ἀληθείαν περὶ τὴν τοικύτην ἀπορίαν ἐν τῷ· „Ωστε
εἶπερ“. Καὶ τὸ μὲν πρώτον διαρίζεται εἰς δύο· πρώτον, τίθησι τὴν
ἀπόριαν ἢ τὴν ζητησίαν· δεύτερον, αἱρεῖται ὅδόν, δι’ ἣς ἂν εὐκόλως ἔλθοι· 10
πρὸς τὴν γνῶσιν τῆς ἀληθείας, καὶ ἡ ὅδός ἐστιν ὅτι θεωρεῖ τὸ ζητούμενον
ἐπὶ τῷ ἐν τῷ θεοῖς οὐτεῖσθαι· οὐ λόγος. Καὶ τοῦτο τὸ δεύτε-
ρον διαρίζεται εἰς δύο· πρώτον, δείκνυσιν ὅτι ἀναγκαῖα ἐστὶν γι τοικύτην
ὅδος· δεύτερον, ἐπεξέρχεται ταύτην ἐν τῷ· „Τὸ μὲν δὴ τούτῳ οἵε-
σθαι“, διεσύ θίθησιν ἐξ ἐπιχειρίματα, δι’ ων δείκνυσιν ὅτι ἐν ταῖς ὅδοῖς· 18
οὐχ γι τοῦ ζητούμενον, ἀλλ’ γι ἐναντίως λεγομένη γι διοξάσουσα ἐστὶν ἀντι-
κείμενη, τῇ προστεθείσῃ ὅδοῖς. Δεῖξας δὲ τοῦτο δι’ ἐξ ἐπιχειρίματων,
συμπεραίνει τὸ αὐτὸν καὶ ἐπὶ τῷ ἐν τῷ λόγῳ καταφέσεων καὶ ἀποφάσεων,
καὶ ἐν τούτῳ συμπληροῦται ὁ πᾶς περὶ τῆς προκειμένης ἀπορίας λόγος.

Εἰδοκῶς δὲ οὕτωσι προχωρεῖ. Πρώτον, ἀπορίαν εἶναι φῆσι πότερον· 20
αἱ ἀποφάντεις ἔκειναι ἀντίκεινται· ἀντίφατονται, αἱ ἀποφάνσιμεναι· ἐναντίως,
οἷον πᾶς ἀνθρωπος δίκαιος· οὐδεὶς ἀνθρωπος δίκαιος, γι αἱ
ἀποφάνσιμεναι· περὶ τῷ ἐναντίων πραγμάτων, οἷον πᾶς ἀνθρωπος
δίκαιος ἐστιν, πᾶς ἀνθρωπος ἀδίκος ἐστιν. Κατάφασιν | μὲν f. 207
οὗν καὶ ἀπόφασιν λέγων, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τὰς ἐν τῇ δόξῃ δηλοῖ· λόγον· 25
δὲ φῆσι τὰς ἐν τῷ λόγῳ καταφάσεις καὶ ἀποφάσεις. Ἐπειδὲ τέλεσκεν
εὐθὺς τοῦ λόγου παράδειγμα τὸ πᾶς ἀνθρωπος δίκαιος, τίθησι καὶ
τῆς καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως γίγουν τῆς δόξης παράδειγμα, τὸ ἔστι·
Καλλίκρατος δίκαιος· μίαν γάρ φῆσιν εἶναι τὴν ἀπορίαν περὶ τοῦ τῷ
ψυχῇ καταφάσεων καὶ τῶν τοῦ λόγου, πῶς ἀν γι πρὸς αὐτὰς ἀντί- 30
θεσις γίνοιτο.

Εἰ γάρ τὰ ἐν τῇ.

Εἰτα ζητεῖ τὴν ἐδέοντας ὅτις ἀν ἔλθοι· πρὸς τὴν γνῶσιν τῆς ἀληθείας·
περὶ ἀμφιστέρων μὲν γάρ, φῆσιν, γι ἀπορία κοινῶς γι αὐτῇ. Ἀλλ’ ἐπὶ τῷ
ἔτερῷ δὲ τὸν λόγον ἐξετάσαι, τίνα τὸ αὐτὸν καὶ ἐπὶ τῷ ἐτέρῳ ἀποδειχθῇ. 35
Εὔλογον δέ ἐστι μᾶλλον ἐξετάσαι τὸν λόγον ἐπὶ τῷ ἐν τῇ ψυχῇ κατα-
φάσεων καὶ τῶν δοξῶν παρὸ δὲ τοῦ λόγου, διότι καὶ τὰ ἐν τῇ διανοίᾳ
παραδείγματά τινα καὶ ὥσπερ ἀρχέτυπα τῶν λόγων εἰσὶ, καὶ ἡμῖν γι αὐτῇ

μέν ἐστι περὶ τε τῶν διοξῶν καὶ τῶν λόγων ἀπορία. Πρόκειται: δὲ μᾶλλον ἀπορεῖν ἐνταῦθα περὶ τῶν λόγων, ὅστε ἀπὸ τῶν διοξῶν ἀρξασθαι: δεὶς καὶ ταύτας προστίσασθαι, ἵνα τὸ ἐπ' αὐτῶν συμβαίνειν ἀναφανὴν καὶ ἐπὶ τῶν ἐν τῷ λόγῳ καταφάσεων τε καὶ ἀποφάσεων ἀναμφισβητώς πιστεύηται. Εἰ γάρ τὰ ἐν τῇ φωνῇ, φησίν, ἀκολουθεῖ τοῖς ἐν τῇ διανοίᾳ, ἐν δὲ τῇ διανοίᾳ ἐναντία ἐστι διόξα τῆς ἐναντίου κατάφασίς, καὶ ἐπὶ τῶν ἐν τῇ φωνῇ καταφάσεων ἐναντίαν ἔστι εἶναι τὴν αὐτὴν ταύτην. Εἰ δὲ μή ἐστιν ἐν τῇ διανοίᾳ ἐναντία τῆς ἐναντίου διόξα, σύστηται ἐν ταῖς φωναῖς καὶ τοῖς λόγοις τῇ καταφάσεις ἐναντία ἐσται τῇ καταφάσει, ἀλλ' τῇ εἰργμένῃ 10 ἀπόφασίς. οἷον τῇ ἐναντίως λεγομένῃ καὶ τῇ τὸ αὐτὸς ἀναμοίως ἀποφανομένῃ.

"Ωστε.

"Ωστε δεῖ ταῦτα, ἐλέσθαι: τὴν ὁδόν, καὶ δεῖ σκέπτεσθαι: ποίᾳ διόξα ἀλγθεῖς, ποίᾳ διόξα, φεύγεις ἐναντία ἐστίν, πότερον τῇ ταῖς ἀποφάσεως, τῇ τὸ ἐναντίου διόξασσα, καὶ τίθησιν αὐτῶν παραδείγματα. Εἰ δὲ καὶ 16 συμβῇ μίαν εἶναι: αὐτάς, γίγουνται διαδυναμεῖν, ὡς ἐπὶ τῶν ἀμέσων ἐναντίων f. 207^α ἔχει, τοῖς δέ εἰς ἀριθμὸς | σύν ἔστιν ἀρτοσεῖς, δέ εἰς ἀριθμὸς περιτός ἐστιν, ἐποτέρα τούτων ἐστιν τῇ ἐναντίᾳ μιᾶς γάρ δεῖ καταφάσεως εἶναι μίαν τῇ ἐναντίᾳ, ἐπειδὴ ἐν ἑνὶ ἐστιν ἐναντίον. τῇ καὶ ἄλλῳ· καὶ εἰ ἐστιν τῇ μίᾳ αὐτῶν ἐναντία διγλωσσί: καθ' αὐτήν, τίς ἀν εἴη αὗτη 20 τῇ καθ' αὐτὴν ἐναντία, καὶ τίς ἄν εἴη τῇ κατὰ συμβεβηκός.

Εἰδέναι: δὲ δεῖ, δια τὸ μὲν τῶν ἐμμέσων ἐναντίων σὺ συντρέχεις τῇ ἀπόφασίς τῇ καταφάσεις τοῦ ἐναντίου σύνε τὸν τῷ ἀλγθεῖς, σύνε τὸν τῷ φεύγεις, γίγουντα τὸ σύν ἔστι λευκόν, καὶ τὸ μέλαν ἐστίν· ἐνδέχεται γάρ μήτε λευκόν, μήτε μέλαν εἶναι· ἐπὶ δὲ τῶν ἀμέσων ἐναντίων συντρέγουσιν.

Εἰτα τίθησι τὰ ἐπιγειρίματα, καὶ πρῶτον τίθησι τὸ συμπέρασμα, λέγων δια τὸ φεύγεις ἐστι τὸ οἰεσθαι τούτῳ τὰς ἐναντίας διόξας ὥρισθαι, τῷ εἶναι τῶν ἐναντίων, ὅπερ ἐστὶ ταύτην τῷ λέγειν, δια τὴν ἐναντίαν διόξας εἰσὶν σύγιοι καὶ τῶν ἐναντίων πράγματων, τῇ μᾶλλον τῶν ἐναντίων κατηγορούμενων, τῷ ἀλλ' αἱ ἐναντίφ πρόπτῳ ἀποφανόμεναι, καὶ τούτο τὸ συμπέρασμα δείκνυσι λόγῳ τοιῷδε. Αἱ δύο ἐναντίαι σὺ δύνανται εἶναι ἀμπελαγθεῖς· αἱ δὲ περὶ τῶν ἐναντίων διόξας δύνανται εἶναι ἀμπελαγθεῖς· σύν τοι δια τὴν ἐναντίαν. "Οὐδὲ αἱ τῶν ἐναντίων διόξας εἰσὶν ἀμπελαγθεῖς, δείκνυσι παραδείγματα. Ή γάρ διόξα, φησί, τοῦ ἀγαθοῦ, δια τὸ ἀγαθόν, καὶ τοῦ τοῦ ακακοῦ, δια τὸ ακακόν, τῶν ἐναντίων εἰσὶν, καὶ μάλα τῶν ἐναντίων, δια μή μόνον τὰ κατηγορούμενα, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑποκείμενα ἔγουσιν ἐναντία· εἰσὶ μέντοι γε ἀμφω ἀλγθεῖς, εἴτε πλεῖστοι εἴποι τὰς ταύτας τῷ λόγῳ, εἴτε μίαν τῷ πράγματι· περὶ τούτου γάρ διαφέρεσθαι σὺ δεῖς, ἀλλ' ἀρκεῖ δια ἀλγθεῖς εἰσὶν ἀμφω, καίτοι, εἴ γε αἱ ἐναντίαι διόξας ὥριζοντο τῇ ἐναντιότητῃ

τῶν κατηγορουμένων, αὕταις ἀν αἱ προειρημέναις μάλισται ἐναντίαις ἔσσαι, αἱ τὴν ἐναντίότητα ἔχ ταῦ οὐποκειμένους καὶ ταῦ κατηγορουμένους ἔχουσσαι. Εἰ γοῦν αὕταις εἰσὶν ἀλγθεῖς καὶ διὰ τοῦτο οὐκ εἰσὶν ἐναντίαις, πολλῷ δὲτον αἱ σλλαῖς ἐναντίαις ἔσσαι, αἱ τὸν κατηγορουμένους μόνους ἐναντίους ἔχουσσαι. Οὐκ ἄρα δεῖ τὰς ἐναντίας διέξας ὑρίζεσθαις τῷ εἶναι τῶν ἐναντίων· ἐναντίας δὲ | ταῦται. Ἄλλ' ἐγγάγεις, φυσίν, εἰσὶ τὰ κατ' ἀντίφασιν. i. 208 τὸ γάρ δὲ ἀντὶ τοῦ ἀλλὰ λητάσσου· εἰ γάρ ἐκεῖνας οὐκ εἰσὶν ἐναντίαις τὰ τῶν ἐναντίων, λειπεῖται εἶναι ταῦται, τουτέστι τὰ κατ' ἀντίφασιν. Ἄλλ' οὐκ εἰσὶν ἐναντίας ἐν τῷ εἶναι ἐναντίων πραγμάτων, ἀλλὰ μάλλον ἐν τῷ διοξάντειν ἐναντίων τουτέστιν ἐναντίῳ τρόπῳ, περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος.

Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι γάρ, ἀγαθόν, καὶ τοῦ κακοῦ, ὅτι κακὸν δέξαται μήτε ἔσται, ὅτι καὶ τῷ ἐναντίῳ μία ἐπιστήμη ἔστιν· ὁ γάρ εἰδὼς τὸν σωφροσύνην ἀγαθὸν οὔταν, ὅτι ἀγαθόν ἔσται, οἷδε καὶ τὴν ἀκολασίαν κακὸν οὔταν, ὅτι κακὸν ἔσται· εἰσὶ μέντοι γε δύο κατὰ τὸν λόγον καὶ ἔτι κατὰ τὸν προσφοράν, εἰ καὶ τῷ πράγματι μία εἰσίν. Ἐνιοὶ δὲ τὸ ἐναντία δὴ ταῦτα οὕτως ἐνόγγαν· ἐναντίαι μὲν δὴ εἰσὶν αἱ δέξαις· ἡ γάρ τῷ ἀποφάνσει τὸν ἐναντίοτητας ἐν τῇ ψυχῇ πρώτου πίγματα· ἀλλ' οὐκ εἰσὶν αἱ δέξαις ἐναντίαις ἐν τῷ εἶναι τῷ ἐναντίῳ, ἀλλὰ μάλλον ἐν τῷ ἐναντίῳ ἐπιχριστίσθαις περὶ τοῦ αὐτοῦ. Ἐνιοὶ δὲ καὶ ἄλλως· ἐναντία μὲν δὴ ταῦται, τὸ ἀγαθὸν δηλούνται καὶ τὸ κακόν, ἀλλ' ἔσσονται αἱ περὶ αὐτῶν δέξαις ἐναντίαις οὐ κατὰ τοῦτο καθός εἰσιν αὐτὰ ἐναντία, ἀλλ' ἐὰν ἐναντίως συγματισθῶσι.

Δεύτερον ἐπιχείρημα τίθησι τοιοῦτον. Τὰ ἀπειρά οὐκ ἐναντιοῦνται τῷ ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ. Ἄλλ' αἱ ἀποφάνσεις αἱ περὶ τῷ ἐναντίῳ εἰσὶν ἀπειροι. Αἱ ἀρχαὶ ἀποφάνσεις αἱ περὶ τῷ ἐναντίῳ οὐκ εἰσὶν ἐναντίαι. Αὕταις μὲν οὖν οὐκ εἰσὶν ἐναντίαι, ἀλλὰ τίνες εἰσίν; Ἐν διαίστην γάρ ἀπάτη. Αὕταις δέ εἰσιν ἐξ ὧν αἱ γενέσεις· ἐκ δὲ τῷ ἀντικειμένων αἱ γενέσεις· ὥστε καὶ αἱ ἀπάταις ἐκ τῷ ἀντικειμένῳ. Ὅτι μὲν οὖν αἱ γενέσεις ἐκ τῷ ἀντικειμένῳ κατὰ ἀπόφασιν καὶ κατάφασιν, δηλόν ἔστιν· εἰ δὲ γάρ τοῦ μήτη συντος εἰς τὸ δὲ δέξαις ἔστιν γένεσεις· δῆτας δὲ ἐν ταῖς ἀντικειμέναις τούτῳ τῷ τρόπῳ ἔστιν γένεσις, δηλούν ἐντεῦθεν. Ἐκ γάρ τοῦ γορίσαις τινὰ τὰς ἀγαθόν, δῆτας οὐκ ἔστιν ἀγαθόν, ταῦτα δὲ εἰπεῖν εἰς τὸν ἀντικειμένην δέξαιν ἐλθεῖν, προσγένηται καὶ τὰ μή οὐπάρχοντας αὐτῷ διοξάσαις περὶ αὐτοῦ, | οἷον δῆτας κακόν ἔστιν, δῆτας φευκτὸν καὶ δσα τοικυτα, καὶ τὰ i. 208· οὐπάρχοντας αὐτῷ ἀπαρνήσασθαις ἀπ' αὐτοῦ, οἷον δῆτας οὐχ αἰρετόν, οὐ δηλωτόν, οὐ πρέπον καὶ δσα τοικυτα, ἀ δὴ καὶ ἀμφότερα τὰ γένη τῶν προτίσεων ἀπειρά εἰπεν. Ἐνιοὶ δὲ καὶ ἄλλως ἐξηγοῦνται τὸ ἐν δσας γένεσις γένεσις, ἀπάτη, ἀπάτην νοοῦντες τὴν πρώτην, ἐπειδὴ καὶ ἐν ταῖς τῷ βιβλίῳ οὕτω γέγραπται· γένεσις πρώτη ἀπάτη. Φασίν οὖν, δῆτας γένεσις πρώτη ἀπάτην

ἐν ταύτῃ τῇ ἀρχῇ τῇ περὶ παντὸς ἡ κατάφασις, τῇ ἡ ἀπόφασις, ἐπεὶδὴ αὕτη ἡ ἀρχὴ ἐστὶν ἀρχὴ τῶν ἀρχῶν. Καὶ τὸ πρῶτον ἀρχαῖον καὶ ἡ πρώτη ἀπάτη ἔσται περὶ αὐτῆς, ἐπεὶ τὰ φυτικείμενα πέφυκε γίνεσθαι περὶ τὸ αὐτό. "Οὐτεν πρῶτον ψεῦδος ἐστι τὸ ἐπ' οὐδεγὸς ἡ κατάφασις τῇ ἀπόφασις· οὐτεν καλῶς εἰπεν ἐν ἐκείνῳ εἰναι τὴν πρώτην ἀπάτην, διθεν γίνονται καὶ αἱ γενέτεις, ἵναν ἐν τοῖς ἀντικείμενοις ὡς κατάφασις καὶ ἀπόφασις.

E: οὗν τὸ ἀγαθόν.

Νῦν τίθησιν ἐπιχειρηματικῶν τρίτον, καὶ ἔστι τοιοῦτον. Λαμβάνει δύο προτάσεις ἀλγηθεῖς, μίαν ἀλγηθή καθ' αὐτήν, τουτέστιν ὅτι τὸ ἀγαθὸν ἀγαθόν ἐστι, καὶ ἀτέραν ἀλγηθή κατὰ συμβεβηκός, ὅτι τὸ ἀγαθὸν κακὸν ἐστιν. Όμοιῶς λαμβάνει καὶ δύο ψευδεῖς, τὴν μὲν καθ' αὐτὸν ψευδή, ὅτι τὸ ἀγαθὸν οὐκ ἐστιν ἀγαθόν, τὴν δὲ κατὰ συμβεβηκός ψευδή, ὅτι τὸ ἀγαθὸν κακὸν ἐστιν. Τότε ἐπιχειρεῖ σύτως. 'Εψ' ἑκάστου πράγματος, δύο διεῖσθαι οὔτεν ἀλγηθῶν, μᾶλλον ἐστιν ἀλγηθής τῇ καθ' αὐτὸν τῇ, κατὰ συμβεβηκός, ὥστε καὶ μᾶλλον ψευδής ἐστιν τῇ καθ' αὐτὸν τῇ, κατὰ συμβεβηκός ἐν παντὶ γάρ πράγματι τὸ καθ' αὐτὸν τοῦ κατὰ συμβεβηκός ἰσχυρότερον, ὥστε καὶ ἐν τῇ ἀλγηθείᾳ καὶ τῷ ψεύδει. 'Επεὶ τοίνυν τῇ διεῖσθαι τὸ ἀγαθὸν οὐκ ἀγαθόν εἶναι ἐστὶ ψευδής τῇ, τῇ καθ' αὐτὸν ἀλγηθεῖς, τῇ δὲ διεῖσθαι τὸ ἀγαθὸν κακὸν εἶναι ἐστὶ ψευδής τῇ, κατὰ συμβεβηκός ἀλγηθεῖς, μᾶλλον δέ ἐστιν, ὡς εἰρηται, ψευδής τῇ καθ' αὐτὸν τῇ, κατὰ συμβεβηκός, ἐπειδὴ μᾶλλον εἶναι ψευδή δόξαν περὶ τοῦ ἀγαθοῦ τῇ, τῇ ἀποφάσισις, τὴν δὲ οὐκ ἀγαθόν, τῇ, τῇ τοῦ ἐναντίου, τὴν δὲ κακόν.

f. 209 'Αλλὰ περὶ ἔκκαστον μᾶλλον | διαέψευσται ὁ τὴν ἐναντίαν δόξαν ἔχων μάλιστα· ἐναντία γάρ εἰσι τὰ πλεῖστον διαφέροντα περὶ τὸ αὐτὸν γένος, οἷον τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν περὶ τὸ γρώμα. Εἰ γοῦν καὶ τούτων ἀμφοῖν τῶν προτάσεων ἐναντία μὲν καὶ τῇ τοῦ ἐναντίου, ἐναντιωτέρα δὲ τῇ ἀποφάσισις, δὲ καὶ μᾶλλον ψευδής, δηλον δὲ αὖτις, ἢν εἴη, ἐναντία τῇ ἀποφάσισις.

30

H: Σὲ τοῦ δὲ.

Τέταρτον ἐπιχειρηματική τίθησι τοιοῦτον. Τῇ, ἀπλῇ, δόξῃ, ἀπλῇ, δόξαν ἀντικείσθαις: δεῖ, καὶ τῇ συμπεπλεγμένῃ πάλιν συμπεπλεγμένῃ. 'Η μὲν οὖν διεῖσθαι τὸ ἀγαθὸν ἀγαθόν εἶναι ἀπλῇ, ἐστιν. Ὅστε δεῖ ἀντικείσθαι αὖτις τῇ, τῇ διεῖσθαι τὸν ἀναγκαῖον, δὲ τὸ ἀγαθὸν οὐκ ἐστιν ἀγαθόν, οὐ τῇ διεῖσθαι τὸ ἀγαθὸν κακὸν εἶναι· αὖτις γάρ συμπεπλεγμένη, ἐστιν. 'Ο γάρ οἰόμενος εἶναι τὸ κακὸν ἀναγκαῖος ὑπολαμβάνει τοῦτο μὴ εἶναι ἀγαθόν· δὲ οἰόμενος μὴ εἶναι ἀγαθόν οὐκ ἐξ ἀνάγκης ὑπολαμβάνει κακὸν εἶναι· αὖτις γάρ ἀκολουθεῖ· κακόν ἐστιν· ἀρχαὶ οὐκ ἐστιν ἀγαθόν. 'Αλλ' ἔχειν

οὐκ δμοίως ἀκολουθεῖ· οὐκ ἔστιν ἀγαθόν· ἄρα ἔστιν κακόν. Καὶ ἄλλως· τὸ μὲν κακόν, εἰ καὶ στέρησίς ἔστιν τοῦ ἀγαθοῦ, ἀλλ' ὥσπερ τι εἰδος νοεῖται· τὸ δὲ οὐκ ἀγαθὸν ψιλὴν μόνον στέρεσίν τοῦ ἀγαθοῦ συμπαίνει, γάρ ἐπεταῖ τὸ ἀντικείμενον ὡσανεῖ εἰδος τὸ κακόν. Διὸ τοῦτο ὁ μὲν εἰπὼν εἶναι τι κακὸν ἀναγκαῖως λέγει μήτε εἴναι ἀγαθόν, ἐπειὶ ἐκ τῆς στερήσεως τοῦ ἀγαθοῦ τὸ λήθευ εἰς τὸ κακὸν εἴθει· ἀλλ' ὁ λέγων μήτε εἶναι ἀγαθὸν οὐκ ἀναγκαῖως νοεῖ τοῦτο εἴθει κακόν· οὐτως γάρ τοπος εἰς τὴν ἀντικείμενην τῷ ἀγαθῷ ἔξιν τὸ λήθευ, ἀλλ' ἔστιν ἔτι ἐν τῇ στερήσει.

*Ετοι εὖ καὶ ἐπὶ τῷ αὐτῷ.

Πέμπτον ἀπογείρυμα τίθησι τοιούτου. Τῶν ὅντων τὰ μὲν ἔχουσιν τοιούτα, οἷον ποιότητα, ποὺς κεῖσθαι· τὰ δὲ οὐκ ἔχουσιν ἐναντία, οἷον οὐσία, ποσόν· λευκῷ μὲν γάρ τοιούτοις ἔστι τὸ μέσον, καὶ ἀγαθῷ κακόν· ἀνθρώπῳ δὲ καὶ Σωκράτει καὶ διπλάκῃ εὑδέν ἔστιν ἐναντίον, οὐδὲ τριγώνῳ. Εἰ γάρ τοιούτοις τῶν μήτε ἔχόντων ἐναντία ὁμοίως δεῖ ἔχειν ὡς εἰπομένη, τὸ γίνεσθαι διγλωνότες τὴν ἐναντίοτητα τῶν διοῖσιν κατὰ τὴν ἀπόφασιν, οὐ τὴν τοῦ ἐναντίου κατάφασιν (πῶς γάρ ἐφ' ὧν οὐδὲ ἐναντίον δίλως ἔστι;) κανταρύθια τῆς γουνής ἐπὶ τῶν ἔχόντων ἐναντία δόξεις αὐτὸν καλῶς εἰρησθαι· τὸ αὐτὸ τοῦτο· ἦτις ἐλλειπτικῶς, οὐ καὶ βέλτιστην ἔστιν· εἰ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, | τῶν μήτε ἔχόντων διγλωνότες ἐναντία, οὕτως ἔχει· ἦτις ἐναντίοτητης ὡς εἰρηται, f. 209* καὶ ἐπὶ τῶν ἔχόντων ἐναντία ὁμοίως δεῖ ἔχειν, καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ 20 δόξεις αὐτὸν καλῶς εἰρησθαι καὶ περὶ ἐκείνων· ἦτις γάρ ἐπὶ πάντων δεῖ τηρεῖν τὸ τῆς ἀντίφασίας ὅστε τὴν ἀντίθεσιν κατὰ τὴν ἀντίφασιν γίνεσθαι, ἦτις οὐδαμοῦ· εἰ γάρ διποὺς ἀπεστιν ἦτις ἐναντίοτητης ποιεῖ τὴν ἀντίθεσιν ἦτις ἀντίφασις, διποὺς δέ εἴστιν ἦτις ἐναντίοτητης παραχωρεῖ ἦτις ἀντίφασις, ἔστιν δισθενής εἶναι ἦτις ἀντίφασις καθ' αὐτήν, ἀναπληροῦσα μόνον τὴν χρείαν τῆς ἐναντίοτητης τοῖς ἐξ ἀνάγκης, ὥστε ἐφ' ὧν οὐκ ἔστιν ἐναντίοτητης, οὐδὲ τὰς ἀντικείμενας δόξας ἀκριβῶς ἔχειν διυγάμεθα, καὶ οὕτως οὐδὲ τὸ φεῦδος καὶ τὴν ἀληθειαν διορίζειν. Ἄλλα τοῦτο ἀδύνατον. 'Ἐφ' ὧν γάρ διορίζομεν τὸ φεῦδος καὶ τὴν ἀληθειαν τῇ ἀντίφασει τῷ μάλιστα διαφεύγει τοῦ φεύδους καὶ τῆς ἀληθείας χρώμεθα, καὶ οὐδὲν τοιοῦτον ισχυρότερον εἰς ἀντίθεσιν, 30 ὥστε καὶ πανταχοῦ τῇ ἀντίφασει δεῖ χρῆσθαι· ἦτις γάρ οὐδαμοῦ, ἦτις πανταχοῦ. Ἄλλα μήτην οὐκ οὐδαμοῦ· χρώμεθα γάρ τούλαχιστον ἐφ' ὧν οὐκ εἰσὶν ἐναντία, καὶ καλῶς χρώμεθα. Πανταχοῦ ἄρα. Τοῦτο μὲν οὖν τὸ ἦτις γάρ πανταχοῦ, ἦτις οὐδαμοῦ εἰρηται πρὸς τὸ καὶ ταύτη τὸ δέξειν αὐτὸν καλῶς εἰρησθαι· καὶ ἐπ' ἐκείνων. Εἰ γάρ, φησι, μήτη πανταχοῦ 35 ισχυρά ἦν ἦτις ἀντίφασις, οὐδὲ ἐπ' ἐκείνων αὐτὸς χρῆσθαι· αὐτῆς. 'Ἐπάνεισται δὲ πρὸς τὸ ἐπιχείρημα, διτι εἰ ἐπ' ἐκείνων τῶν μήτη ἔχόντων ἐναντία, καὶ

ἐπὶ τούτων. Ἀλλὰ μὴν ἐπ' ἔκείνων ἐστὶ φευδής ή τῇ ἀληθεῖ αντικειμένη λέγουν ή ἀπόφασις· τῇ γάρ δτις ἀνθρωπος ἔστιν ή λέγουσα δτις ἀνθρωπος οὐκ ἔστιν, ή τῇ δτις ὁ Σωκράτης ἀνθρωπός ἔστιν ή λέγουσα ὅτις ὁ Σωκράτης ἀνθρωπός οὐκ ἔστιν αντικειται, οὐχ ή τὸ ἐναντίον λαμβάνουσα· οὐ γάρ ἐστι τῷ ἀνθρώπῳ τι ἐναντίον. Εἰ γοῦν ἐπὶ τῶν ἐγόντων ἐναντία αὗται εἰσαντίαι αἱ τῇς αντιφάσεως, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, τῶν ἐγόντων σύγλογάτερα ἐναντίαι ἔσονται αἱ τοιαῦται, λέγουν αἱ τῇς αντιφάσεως.

Ἐπὶ ὁμοίωσι.

10 "Ἐκτον καὶ τελευταῖον τίθησιν ὑπὲγείρημα πρὸς τὸ αὐτό. Λαμβάνει γοῦν τέσσαρας τροπούσεις περὶ τοῦ ἀγαθοῦ, ἐν αἷς καὶ τὸ κατηγορούμενον καὶ τὸ ὑποκείμενόν ἔσται τὸ ἀγαθόν, ὃν αἱ μὲν δύο εἰσὶν ἐξ ὥρισμένου ὑποκειμένου, αἱ δὲ λοιπαὶ δύο ἐξ ἀσρίστου, οἷον τὸ ἀγαθὸν ἀγαθόν ἔστι· τὸ ἀγαθὸν ἀγαθόν οὐκ ἔσται· τὸ μὴ ἀγαθὸν ἀγαθόν ἔσται· τὸ μὴ ἀγαθὸν ἀγαθὸν εἴσι τῇς | ὁμοίωσις ἔχει ή τοῦ μὴ ἀγαθοῦ ἔσται οὐκ ἀγαθόν, τουτέστιν ἀληθεῖς εἰσιν ἀμφω, καὶ πρὸς ταύτας ὁμοίωσις ἔχει ή τοῦ ἀγαθοῦ ἔσται οὐκ ἀγαθὸν καὶ ή τοῦ μὴ ἀγαθοῦ ἔσται ἀγαθόν, τουτέστιν φευδεῖς εἰσιν ἀμφω. Εἰλίσθω τοῖνυν ή τὸ μὴ ἀγαθὸν διοξαῖσθαι δτις μὴ ἀγαθόν, τουτέστιν ή ἐκ μετα-
f. 210 φέτεως ἀπόφασις, καὶ ταύτῃ ἀληθεῖς οὕτη σκεπτέον τίς ἂν εἴη ἐναντία φευδής. Ἐσται τοῖνυν ή ἐτέρα τῶν δύο φευδῶν, η ή η ἀδριστος κατάφασις, η ή η ὥρισμένη ἀπόφασις· οὐ γάρ δη, ἐτέρα τις ἔσται παρ' αὐτάς ἐναντία ταύτη· οὕτε γάρ η λέγουσα, δτις τὸ μὴ ἀγαθὸν κακόν ἔστιν· ποτὲ γάρ συναληθεύσεις ἐκείνη, οἷον ἐπὶ τῇς πονηρίαις· ή γάρ πονηρία, μὴ ἀγαθὸν οὖσα, κακόν ἔστιν· ἀληθήτης δὲ ἀληθεῖς διέζη, οὐδέποτε ἔστιν ἐναντία. Ἀλλ' οὐδὲ η λέγουσα τὸ μὴ ἀγαθὸν οὐ κακόν ἔστιν ἐναντία ἐκείνη τῇ τὸ μὴ ἀγαθὸν οὐκ ἀγαθόν, περὶ τῇς ηγούσας, διότις καὶ η τὸ μὴ ἀγαθὸν οὐ κακόν ἀληθήτης διύναται εἰναῖς ἐπὶ τοῦ βρέφους, ὥστε καὶ ἀμφότεραι, συναληθεύσεις ταύτῃ, οὐκ εἰσὶν ἐναντίαι.* Καὶ διὰ τοῦτο ἐξ ἀνάγκης 20 εἶπον ἐναντίαν εἰναῖς αὐτῇ, τῇν ἐτέραν τῶν προεκτεθειμένων φευδῶν. Τούτων τοῖνυν η ἐτέρα η διοξαῖσθαι τὸ μὴ ἀγαθὸν ἔστιν ἀγαθόν, φευδής οὖσα, ἐναντία ἔστιν αὐτῇ ἀληθεῖς οὕτη· αὐτῇ, γάρ μακρον ἂν εἴη ἐναντία, ἐξ ἀσρίστου οὖσα ὑποκειμένου, ὥσπερ καὶ η ἀληθήτης· τοις γάρ

* ὠρισμένη κατάφασις· τὸ ἀγαθὸν ἀγαθόν ἔστιν. ἀληθήτης.

ὠρισμένη ἀπόφασις· τὸ ἀγαθὸν ἀγαθὸν οὐκ ἔστιν. ψευδής.

ἀδριστος κατάφασις· τὸ μὴ ἀγαθὸν ἀγαθόν ἔστιν. ψευδής.

ἀδριστος ἀπόφασις· τὸ μὴ ἀγαθὸν, ἀγαθὸν οὐκ ἔστιν. ἀληθήτης.

αἵται ποτε συναληθεύσοις καὶ οὐκ εἰσὶν ἐναντίαι. τὸ μὴ ἀγαθὸν κα-
κόν ἔστιν.

ούσων κατὰ τὸ πῦευδος, προτιμᾶσθαι: δίκαιον ὅμως τὴν ἑτέραν τούτων τὴν
ἀόριστον ἔχουσαν τὸ ὑποκείμενον, ὥσπερ καὶ ἡ ἀληθής· ὥστε εἰ τῇ λέγουσα
τὸ μὴ ἀγαθὸν ἀγαθὸν ἐστιν ἐναντία ὡς πῦευδός τῇ λεγούσῃ τὸ μὴ, ἀγαθὸν
μὴ εἶναι ἀγαθόν, λείπεται τὴν ἑτέραν πῦευδής τῇ λεγούσῃ τὸ ἀγαθὸν μὴ
εἶναι ἀγαθὸν ἐναντίαν εἶναι τῇ λοιπῇ τῶν ἀληθῶν τῇ λεγούσῃ τὸ ἀγαθὸν
ἀγαθὸν εἶναι· Ἀλλ' αὕτη τῇ φευδής ἐστὶν ἀπόφασις ἐκείνης καὶ τρόπῳ
ἐναντίῳ προφερομένη· Ἐναντίων σφράξεις δέξαται εἰς ἐναντίως ἀποφανόμενα:
περὶ τοῦ αὐτοῦ καὶ σύγκαιπτεται τῶν ἐναντίων.

Φανερὸν δέ.

Διορθώμενος τὴν ἀληθείαν περὶ τούτου τοῦ ζητήματος ἐν ταῖς ἀδε- 10
ορίστοις προτάσσεται γένον πρὸς τὰς ἐν τῷ πυργῷ δέξιας, νῦν διορθώεται τὴν
αὐτὴν ἀληθείαν· καὶ ἐν ταῖς καθόλου προτάσσεσθαι καὶ προσδιωρισμένας· f. 210v
οὐδὲν γάρ, φάσαι, διοίσει πρὸς τὸ ἀληθῆ εἶναι τὰ εἰρημένα, ἐάν τῇ κατά-
φασις τῇ προτάσσει προσδιωρισμένη· ἐσται γάρ καὶ τῇ τοιαύτῃ καταφάσει ἐναντία
οὐχ τῇ τοιαύτῃ προτάσσεις, ἀλλ' τῇ καθόλου ἀπόφασις, οὐχ ἀπλῇ οὖσα 15
καὶ ἐπὶ τῷ ἀδιορίσιῳ, ἀλλὰ διπλῇ, τῇ τε ἐναντίῳ ἀντικείσεται καὶ τῇ
ἀντιφατίκῳ· τούτουν τῇ πᾶν ἀγαθὸν ἀγαθόν ἐστιν ἀντικείσεται οὐχ τῇ πᾶν
ἀγαθὸν κακόν, ἀλλ' τῇ οὐδὲν ἀγαθὸν ἀγαθόν ἐστιν καὶ τῇ οὐ πᾶν ἀγαθὸν
ἐστιν, τῇ μὲν προτέρᾳ ἐναντίῳ, τῇ δὲ δευτέρᾳ ἀντιφατίκῳ. Εἰτα δείκνυσ-
την αἰτίαν τοῦ μηδὲν διαφέρειν τὴν ἀδιορίστον καταφάσιν τῇς καθόλου 20
καὶ προσδιωρισμένης· τῇ γάρ δέξαται τοῦ ἀγαθοῦ, φησίν, διτοῦ ἀγαθόν, εἰ τὸ
ἀγαθὸν ἀντί τοῦ καθόλου ἀγαθοῦ ληφθείη, οὐχὶ τοῦ τονος ἀγαθοῦ, τῇ
αὐτῇ ἐστι τῇ διεξαρτούσῃ διτοῦ ἀγαθόν ἐστιν διτοῦ περὶ τὸν τοῦ ἀγαθόν· αὕτη δὲ
πάλιν οὐδὲν διαφέρει τῇ διεξαρτούσῃ πᾶν ἀγαθὸν ἀγαθὸν εἶναι· ὥστε
τῇ τὸ ἀγαθὸν ἀγαθὸν εἶναι διεξαρτούσα καὶ τῇ πᾶν ἀγαθὸν ἀγαθὸν εἶναι εἰς
τῇ αὐτῇ ἐστιν. Μετὰ δὲ νοεῖν τοῦτο ἐπὶ τῶν ἀναγκαίων· οὐδὲν γάρ δια-
φέρει εἰπεῖν ὃ ἀνθρωπος τῷ ψόν ἐστι, καὶ πᾶς ἀνθρωπος τῷ ψόν ἐστιν· τότε
γάρ τὸ ἄρθρον καθόλου προσδιορισμοῦ δύναμιν ἔχει· Ἀλλὰ τὸ εἰπεῖν ὃ
ἀνθρωπος λευκός ἐστι διαφέρει τοῦ εἰπεῖν πᾶς ἀνθρωπος λευκός ἐστιν·
τὸ γάρ ἄρθρον τότε δύναμιν ἔχει τοῦ τοις, καὶ ὃ ἀνθρωπος τότε οὐ καθόλου 30
λαμβάνεται· Διὸ τοῦτο καὶ ὃ Φιλόσοφος εἰπεν· Εἰ καθόλου τὸ ἀγα-
θὸν ληφθείη· Τὸ δὲ αὐτό φησι καὶ ἐπὶ τοῦ μὴ ἀγαθοῦ· τὸ γάρ μὴ,
ἀγαθὸν ἀγαθὸν ἐστιν οὐδὲν διαφέρει τοῦ πᾶν μὴ ἀγαθὸν ἀγαθὸν ἐστιν,
εἰ καθόλου τὸ μὴ ἀγαθόν· ὥστε εἰ διμοίως ἔχουσιν αἱ ἀδιορίστοις κατα-
φάσεις ταῖς καθόλου ἀποφάσεσιν ἐπὶ γε τῶν τοιούτων, καὶ τῇ ἀντιθεσίς 35
ὅμοίως γενήσεται ἐπ' ἀμφοῖν.